

Historie a vojenství 2/2026: od posledních bojů u Tvorkova po proměny Československé lidové armády na konci šedesátých let

25.6.2026 - | Vojenský historický ústav Praha

Druhé letošní číslo vědeckého časopisu Historie a vojenství přináší pestrý výběr studií, materiálů i muzejních příspěvků. Čtenáře zavádí až do pozdní antiky, do posledních dní druhé světové války i do období studené války. Nechybějí ani unikátní fotografie předválečného opevnění, příběhy sbírkových předmětů a novinky z muzejního života Vojenského historického ústavu Praha.

Hlavní studii čísla věnoval **Aleš Binar** střetnutí na oderském předmostí u Tvorkova na počátku dubna 1945. Autor podrobně rekonstruuje bojové nasazení 1. československé samostatné tankové brigády a zároveň upozorňuje na řadu zažitých omylů v dosavadní historiografii. Tvorkovské boje mají mimořádný symbolický význam – šlo o poslední bojové vystoupení československých vojáků před vstupem na území vlasti a zároveň o jedinou bojovou akci československých pozemních sil na území Německa.

Další rozsáhlá studie **Pavla Minaříka** je třetím dílem série článků věnovaných výstavbě protiletadlových raketových útvarů a jednotek vojska protivzdušné obrany v letech 1974–1992. Autor podrobně mapuje budování jednotek vyzbrojených komplety KUB a KRUG, jejich infrastrukturu, organizační změny i místo v systému obrany Československa. Studie s bohatým obrazovým doprovodem ukazuje, jak náročná byla výstavba moderní protivzdušné obrany a jaké překážky provázely její rozvoj.

Zcela odlišné období přibližuje **Oto Mestek** ve studii o bagaudech, lidových povstaleckých skupinách působících na sklonku antiky. Autor představuje bagaudy jako výraz sociálního odporu vůči pozdně římské moci a ukazuje, jak složité je interpretovat jejich úlohu na pomezí antiky a středověku. Článek zároveň nabízí zajímavý pohled na metody výzkumu vojenských dějin dávných epoch. „ „“ upozorňuje Oto Mestek hned v úvodu.

Rubrika přináší příspěvek historika VHÚ Praha **Jana Šacha** věnovaný strukturálním změnám v Československé lidové armádě na podzim roku 1969. Autor podrobně analyzuje delší dobu připravovanou reorganizaci a současně ukazuje, jak výrazně se po okupaci Československa proměnila pozice ČSLA ve strukturách Varšavské smlouvy.

Milovníci vojenské fotografie ocení příspěvek **Ivana Fuksy a Pavly Bláhové**, kteří představují unikátní soubor snímků opevnění v Orlických horách pořízených fotografem Johannem Schreiberem. Jeho záběry zachycují podobu československého pohraničního opevnění v období před druhou světovou válkou a přinášejí cenné vizuální svědectví o jeho výstavbě.

Rubrika tentokrát přibližuje neobvyklý nález – pilotní sedačky z polského bombardéru Iljušin Il-28 a československého stíhacího letounu MiG-19PM. Archeolog **Petr Čech** jejich prostřednictvím připomíná tragickou leteckou katastrofu z roku 1964. „ „“ píše Petr Čech v závěru svého textu.

Číslo doplňují také články z muzejního života. Čtenáři se dozvědí více o druhém ročníku Letní školy pro seniory VHÚ Praha, o zahájení již 58. sezóny Leteckého muzea Kbely i o otevření nové expozice

na Staré Aerovce. Nechybějí informace o odborných konferencích, výstavách, novém vydání publikace *Padli na barikádách* či recenze odborné literatury.

Závěr čísla patří tradiční rubrice . Kurátorka VHÚ Praha **Ilona Krbcová** zde představuje model pomníku Hrdinům od Zborova z roku 1932, dílo sochaře Karla Babky, jehož život i tvorba jsou úzce spojeny s československými legiemi.

Upozorňujeme na finančně výhodnou možnost získávat časopis *Historie a vojenství* prostřednictvím předplatného, v České republice za roční cenu 370 Kč (92,50 Kč za jedno číslo).

<https://www.vhu.cz/historie-a-vojenstvi-2-2026-od-poslednich-boju-u-tvorkova-po-promeny-ceskoslovenske-lidove-armady-na-konci-sedesatych-let>